

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

postmottak@kud.dep.no

14.3.2013

HØRING – FORSLAG TIL LOV OM OMSETNING AV BØKER (BOKLOV)

Norsk barnebokinstitutt viser til departementets brev av 31. januar 2013, og har følgende kommentarer og merknader til forslaget:

Generelt

Siden etableringen av en moderne norsk kulturpolitikk på 1960-tallet har en teknologisk revolusjon og et helt annet utdanningssamfunn, endret synet på barndom og på barn, ungdom og unge voksne. Barn og ungdom har fått anledning til å bli mer aktive overfor kulturen. Med det de i dag kan lese, se, høre og trykke på, er flere barn og ungdom blitt aktivt velgende forbrukere av kunst og kultur. Og ledende, fordi deres valg former mer og mer av de voksnes mediebruk. Med bl.a. kulturskoler og nettbuk er mange barn og ungdommer også blitt velgende utøvere og skapere av kunst og kultur. I møte med kunst har de derfor fått en deltaker- og mottakerforståelse som på flere punkter er mer avansert enn de voksnes. Barne- og ungdomslitteraturen er en viktig del av en slik ny utvikling, og det vises tydelig ved at veksten i antall utgivelser i hele bokmarkedet siden 2005 er størst på dette området. I dag leses og skrives det flere barne- og ungdomsbøker enn noen gang. Det er gode grunner til å hevde at nyskaping og utvikling er sterkere i barne- og ungdomslitteraturen enn på andre litterære områder.

Norsk barnebokinstitutt har tatt konsekvensen av denne utviklingen og har en egen forfatterutdanning i barne- og ungdomslitteratur, som sammen med NBIs formidling og

forskning kan gi både forfattere og formidlere kunnskap og verktøy til å mestre nye tider. Men nettopp fordi utviklingen av både marked og teknologi går så fort, er organiseringen av bokmarkedet av desto større betydning. NBI vil peke på noen kjernespoørsmål i vurderingen av en ny boklov:

- Intet annet litterært område har så lang avstand mellom forfatter og leser som barne- og ungdomslitteraturen. Faste bokpriser og forutsigelighet i flere ledd innenfor skapning, produksjon og salg/utlån av barne- og ungdomslitteratur har bidratt til å minske nevnte avstand
- De viktigste virkemidlene i dagens bokomsetning, som momsfristak, normalkontrakt mellom forfatter og forlag, innkjøpsordninger og fastprisperiode er alle egnet til å sikre interessene til de to viktigste partene i litteraturen, forfatteren og leseren.
- Et marked med uregulert bokomsetning og frie bokpriser, vil fjerne forfatterens normalkontrakter og dermed gjøre innkjøpsordningenes videre liv høyst usikkert.
- Innkjøpsordningene bidrar vesentlig til å sikre leserne tilgjengelighet på bibliotekene. Utviklingen av barnelitteraturen i Norge er nært knyttet til utvikling av biblioteksektoren, og de store bibliotekreformene fra 1902 og siden, har gjort bibliotekene til barnas viktigste "bokmarked". Her har bøkene mye lenger levetid enn i bokhandel, og barna kan i stor grad velge titler selv.
- En fripris vil forsterke bestselgerne og eksponeringen av dem på bekostning av den bredden som i dag er med på å gjøre barne- og ungdomslitteraturen her til lands til en vinner, både hva gjelder innhold og salg. Det er usikkert hva det i sin tur kan bety for lesning blant barn og ungdom.

Norsk barnebokinstituttt støtter derfor forslaget til boklov og støtter forslag som kan bidra til å ivareta hensyn til leser og forfatter.

Høringsspørsmål 1 - §1, formål

I hovedsak er lovforslaget i formålet godt. Men det tar ikke helt høyde for en teknologisk utvikling og kan styrkes på hva loven skal bidra til. NBI foreslår derfor flg endring i § 1:

Formålet med denne lov er å legge til rette for bredde, mangfold og kvalitet i norsk litteratur,

samt god tilgjengelighet både fysisk og digitalt over hele landet. Særlig viktig er det å ivareta forfatteren og leseren. Loven skal bidra til å fremme kultur, litteratur og kunnskapsformidling og styrke norsk språk og skriftkultur.

Høringsspørsmål 2 – § 2, virkeområde, digital litteratur

Blant litteraturområdene er barne- og ungdomslitteraturen i front når det gjelder teknologi. Utformingen av digital litteratur er i rask utvikling, og bøker med levende bilder er ikke langt unna. Prisfastsettelsen på digital litteratur er ikke vesensforskjellig fra papirbøker; først og fremst vil prisen kunne fastsettes av produsent. Men NBI vil peke på at grensesnitt mellom e-bok, film, fjernsyn og spill blir mer utydelige. Spørsmålet som angår boklov er hvorvidt slike utgivelser vil være å regne som litteratur eller ikke. I utgangspunktet mener NBI at all digital litteratur bør falle inn under en lov om faste priser på bøker. Samtidig kan det komme nye produkter i et grenseland mellom litteratur og medieindustri som en nåtidig lovtekst ikke overskuer.

NBI foreslår derfor at loven gjelder for både papir- og e-bøker, men at loven åpner for framtidige forskriftsendringer som kan fastsette nærmere hva som faller inn under eller utenfor lovens bestemmelser.

Høringsspørsmål 3 – fastprisperiode for fagbøker

På bakgrunn av innledningen "Generelt" i dette høringssvaret går NBI inn for at fastprisen for fagbøker bør være utgivelsesåret eller påfølgende år.

Høringsspørsmål 4 - § 5, standardkontrakt

På bakgrunn av innledning "Generelt" i dette høringssvaret støtter NBI departementets forslag til § 5.

Høringsspørsmål 5 – §6, prissetting til sluttbruker

For at en boklov skal kunne ha betydning for spredning, tilgjengelighet og synliggjøring av litteratur for barn og ungdom, mener NBI at lovteksten må foreskrive obligatorisk fastpris. En "frivillig" fastpris vil uthule intensjonene i loven og før eller seinere føre til at hensikten med loven bortfaller.

Høringsspørsmål 6 - versjonsprising

Ingen merknader.

Høringsspørsmål 7 – fastprisens varighet

Fastprisperioden i dagens bokbransjeavtale er utgivelsesåret og ca 4 måneder året etter. Det har gitt mange titler en kort fastprisperiode, og er etter NBIs mening en dårligere løsning enn fastprisperioden blir satt til utgivelsesåret pluss påfølgende år.

Høringsspørsmål 8 – sluttbruker, rabatter

Ingen merknader

Høringsspørsmål 9 – § 7, skaffe- og leveringsplikt

Ingen merknader

Høringsspørsmål 10 – § 8, litteraturabonnementer

På bakgrunn av vår innledning "Generelt", går NBI inn for lovforslagets alternativ 1.

Lovforslagets § 9 – 12

Ingen merknader.

På vegne av Norsk barnebokinstitutt

Ellen Larsen (sign)

Konstituert direktør